

УДК 339.727.22:574(477)

DOI:10.5281/zenodo.11846421

О.А. Кулініч, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

Т.В. Андросова, канд. екон. наук, проф. (ДБТУ, Харків)

ПРИВАБЛИВІСТЬ СТАРТАП-ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ ДЛЯ СВІТОВИХ ІНВЕСТОРИВ

Незважаючи на численні проблеми економіки, галузь розвитку інновацій у підприємстві України демонструє позитивний розвиток. Вітчизняний ринок ІТ з 2015 року виріс удвічі, причому темпи зростання довгий час не сповільнювалися. Так, за підсумками 2018 року ІТ-сектор в Україні зріс на 19%, за 2019 рік зростання спостерігалось у розмірі 22%. До 2021 року експорт комп'ютерних послуг збільшувався приблизно на 26,8%, а за 2022 рік українські ІТ-компанії забезпечили державі близько 44% від усього експорту послуг. Проте вже у 2023 році прибутки від ІТ-послуг значно знизилися і принесли на 223 мільйони дол менше. З 2024 року динаміка більш позитивна і деякі експерти прогнозують близько 6% зростання галузі на майбутнє. Ситуація залежить від того, як швидко закінчиться війна, щоб можливо було створити сприятливий інвестиційний клімат, в тому числі і для сектору розвитку стартапів[1, с. 125; 2; 3].

Основна мета побудови стартап-екосистеми України – стимулювання росту і розвитку підприємницьких екосистем не тільки в нашій країні, а і в країнах-партнерах через розширення можливостей зацікавлених сторін.

Оцінка поточного стану стартап-екосистеми України демонструє нарощування потенціалу у фінансуванні, отриманні знань, розширенні ринку та доступу до ресурсів і засобів інших країн.

Дослідження 60 українських засновників стартапів, які колективно збрали 35 мільйонів доларів, відображає значний оптимізм щодо переходу України до нової економіки, що ґрунтується на технологіях. Більшість з них погоджуються із твердженням, що сучасні трансформації в підприємницьких екосистемах роблять Україну “привабливим місцем для запуску та скейлінгу стартапів”.

В нелегких умовах сьогодення 82% стартапів зберігають усю команду засновників в Україні, незважаючи на те, що половина з них має юридичну особу за її межами. Відображаючи глибину кадрового резерву, 100% респондентів базують свої основні команди розробників в Україні, тоді як команди, що розміщуються за кордоном, зазвичай зосереджуються на продажах, маркетингу та фінансах [2, с. 308].

Серед трьох основних причин, за яких засновники залишаються в Україні, можна виділити наступне: дешевий та кваліфікований пул талантів (36%), можливості для зростання в Україні та можливості всередині української стартап-екосистеми (33%), а також їхня основна орієнтація на український ринок (23 %).

Інноваційні стартапи у сфері глибоких технологій привертають найбільшу увагу українських фаундерів. Найпопулярнішими технологіями є штучний інтелект і машинне навчання, які складають 37%, великі бази даних приваблюють 22%, за ними йдуть hardware (15%) та Internet of Things (11%).

Дослідження науковців Корнельського університету доводять, що інтерес до українських стартапів серед найбільших інвесторів світу зростає рік у рік, Andreessen Horowitz, 500 Startups, Techstars та Y Combinator, серед інших, роблять значні інвестиції. У світлі національного фокусу на нові технології, включаючи Ukrainian Startup Fund, спонсором якого є держава, Україна готова стати одним із провідних світових технологічних новаторів.

Україні вдалося зберегти сильний науковий потенціал на базі висококваліфікованих програмістів, проте, якщо говорити про запуск та розвиток стартапів, фаундери стикаються із низкою проблем. Багато українських стартапів змушені орієнтуватися на захід і шукати фінансування за кордоном, оскільки можливості залучити фінансування до проекту в Україні поки що не такі масштабні, як на Заході. Крім того, багато українських програмістів знаходять роботу за кордоном і свій проект намагаються запустити і розвинути саме там. Однак і тут є винятки та яскраві історії повернення до країни.

На сьогодні спостерігається тенденція зростання стартапів на етапі pre-seed, seed та пізніших стадій, які можуть зібрати мільйони доларів, не виїжджаючи з України. Платформа знаходиться на початковій стадії, але в міру розвитку екосистеми України, стартапам, що знаходяться на різних стадіях фінансування, більше не потрібно буде переїжджати до Сполучених Штатів або інших розвинутих країн для розвитку свого бізнесу.

Українські засновники стартапів, що зібрали по 1,5 мільйона доларів, погоджуються з тим, що середовище для збирання коштів останнім часом покращується. Вони зауважують, що робота в США або інших країнах не дає жодних переваг, але передбачає більш високі витрати.

World Economic Forum включає Україну в топ 4% за темпами зростання інноваційних компаній, де наша країна прагне потрапити до перші сходинок у світі за вкладом у науку та технології. За словами Ч.

Уайтхеда, професора і засновника еб Business Incubators, “якщо подивитися на країни з ринковою економікою, що формується на пізніх стадіях, при оцінці результатів і продуктивності інновацій порівняно з інноваціями, що вводяться на ринок, то Україна сьогодні має можливості потрапити до найкращих. Вона готова до зростання. Це Ізраїль 30 років тому або Сіліконова долина 40 років”.

Ще декілька років тому стартапи в Україні не мали такої підтримки, а сьогодні Україна демонструє виключні унікальні проекти і такі, що ось-ось стануть такими. Наприклад, Grammarly – онлайн-сервіс на основі штучного інтелекту з перевірки грамотності англійських текстів (1 млрд дол. інвестицій), GitLab – онлайн-сервіс для розробників, який дозволяє їм працювати із загальним кодом та його версіями з різних точок світу (2,7 млрд дол), People.ai – програма, вивчивши роботу конкретного менеджера, створює йому індивідуальні рекомендації, як знайти нових клієнтів і укласти більше угод (500 млн дол), PetCube – камера з лазерною указкою, завдяки якій можна дистанційно, через Інтернет, грати зі своїм домашнім улюбленцем (наприклад, якщо сусіди скаржаться на гавкіт собаки без господаря будинку) (14 млн дол), Hushme – прилад, який робить розмови по телефону нечутними для оточуючих: з включеною гарнітурою розмову не буде чути навіть тим, хто знаходиться за метр (8 млн дол), Cardiomo – пристрій кріпиться в районі серця, постійно реєструє та обробляє електрокардіограму (бачить відхилення від норми, надсилає повідомлення, що користувачу потрібно звернутися за медичною допомогою (395 тис євро) та ін..

Все вище зазначене дозволяє відмітити зсув України у бік готовності до зростання та констатує стрімкий початок формування національної стартап-екосистеми. Однак в цілому сектор стартапів залишається недооціненим та недофінансованим, таким, що потребує значного розширення спільноти світових інвесторів.

Інформаційні джерела

1. Андросова Т.В., Кулініч О.А., Помінова І.І., Федоренко Н.М. Місце цифрової економіки в загальній системі сучасних господарських відносин. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. праць ХДУХТ. Харків. 2021. С. 118-132

2. Методологія керування бізнесом в умовах цифровізації: монографія /А.П. Гринько, П.Л. Гринько, Н.Г. Ушакова, Т.В. Андросова, О.А. Кулініч, І.І. Помінова. Х.: МОНОГРАФ, 2022. 199 с.

3. IT 2023: що насправді відбувається з вітчизняним ринком URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3692904-it-2023-so-naspravdi-vidbuvaetsa-z-vitcziznanim-rinkom.html>